

Látogatás a főváros „virágygyárában“

Sok tízezer virágot nevelnek a Vágány-utcai kertészetben, amely szeretne kiköltözni a Római fürdőbe — A fővárosi kertészet tervei

(A Nemzeti Ujság tudósítójától.) Tizenkét október végén már hullanak a levelek s leperegnek a virágok szirmai. Az októberi nap-sugár ugyan még végigsétál néha a fővároson és Budapest kertjein, a reggelek azonban már ködösek s érezzük, hogy a budai hegyek mögül leskelődik a tél.

Talán érdemes egy visszapillantást tenni a nyárba, Budapest nyári virágaira s kissé közelebről megismerkedni a főváros kertészetével. Mert valljuk be, nem minden büszkeség és nem minden alap nélkül mondhatjuk, hogy Budapest kertészete egyike a legkitűnőbb kertészeteknek egész Európában s kevés fővárosban fordítanak annyi szeretetteljes gondot a parkok szépségeire, a virággyak tarkítására, mint éppen Budapesten. A külföldiek, akik itt járnak, nem mulasztják el, hogy elismerésüket ki ne fejezzék a gondozott parkok felett. Ha Budapestről furdóvárost akarunk csinálni, akkor nem nélkülözhetjük a virágokat, az árnyas sétányokat, a szemet és lelket vidító pázsitokat, mert a furdóváros virágok nélkül nagyon kietlen volna.

Munkatársunkat ezek a gondolatok vezették, amikor elment a főváros kertészeti intézetének Vágány-utcai telepére, ahol hat holdon ápolják és rendezik a virágokat, a pálmákat, az évelő növényeket, szóval egész éven át serény kertészek keze dolgozik Budapest szépitése érdekében.

A fővárosi kertészet igazgatója, Morbitzer Dezső, kérdésünkre igen érdekesen számolt be arról a munkáról, amelyet a kertészeti intézet végzett és végez.

A kertészet munkája a millenniumtól a kommuinig

— Budapest székesfőváros kertészete — mondotta — a 80-as években alakult s alig ötven év alatt fejlődött azzá a hatalmas, csaknem 1000 hektáros, a Kertészeti Bizottság felügyelete alatt működő kertészeti intézetévé. Az 1880-as években a kertészet gyermekéveit élte. 1896-ban, az ezeréves kiállítás alkalmával indul meg a Városliget, a Döbrentei-tér, az Országház-tér régi parkozása s a Népliget első részének kertészeti rendezése, 50 évvel ezelőtt több levegője, természetes növényzete, erdeje volt Budapesten. Mindezek ellenére az akkori városi és kertészeti vezető embereink átlátták a parkok létesítésének fontosságát. Ettől az időtől kezdve rohamosan fejlődik a székesfőváros kertészete, egészen 1914-ig, a világháború kitöréséig. A háború pusztító hatását, sajnos, a kertészet sem kerülhette ki. Munkáshiány miatt megállt az alkotó munka. A háború és a vörös uralom ideje alatt a hét évig tartó öntözési tilalom miatt parkjaink tönkrementek. A fenyők, a kényesebb és nagyobb gondozást igénylő díszfák és cserjék a nálunk gyakori két hónapos nyári szárazságtól elpusztultak. A vörös uralom 20.000 legerősebb sorfát pusztított ki. Hogy ez a szám milyen vandál pusztítást jelent, azt csak akkor érthetjük meg, ha tudjuk azt, hogy Budapest fasorain ma 110.000 darab sorfa van kiültetve.

A parkok modernizálása

— 1922–23-ban végre az öntözési tilalom fokozatosan megszűnik és az elhanyagolt, sőt kipusztult parkok helyreállítása lassan megkezdődik. A parkok újjáépítését felhasználtuk arra, hogy az elavult, ideje múlt, indokolatlanul kacskaringós, tájkerti kiképzést fokozatosan megszüntetve, a modern élet követelményeinek inkább megfelelő egyszerű vonalú, de művészi elgondolás érvényesüljön. Ezen intenciók mellett a fővárosi kertészet annyira fejlődött, hogy ma bármely nyugati állammal felveheti a versenyt.

— A főváros mai fejlettsége mellett — folytatta — nagyobb szükség van a lakosságnak a parkra, mint azelőtt. A jó levegő és a napfény életkérdés, különösen a gyermekek számára. Ezért létesítettünk gyermekjátsszótételeket, ahol a kicsik — anélkül, hogy játékkal a felnőtteket zavarnák, illetőleg anélkül, hogy a felnőttek őket játékkukban akadályoznák — külön e célra készített területen játszhatnak. Ezeket a játsszótételeket torna- és játékszereket állítottunk fel és talán mondanom sem kell, hogy minden ilyen játsszótér nagy népszerűségnek örvend a kicsinyek körében.

Alkotások és tervek

— A Városligetet mintegy két éve átalakítottuk a mai kor követelményének és ízlésének

megfelelő modern kertté. Az itt lévő világító szökőkút Budapest egyik legszebb látványosságára. A Városligettel vetekedik nagyságban a Népliget. Az utóbbi évek egyik legjelentékenyebb kertészeti munkája — ami még ma is folyamatban van, — a Gellérthegy kertészeti kiképzése. A terep eredeti jellegét meghagyva, járható utakkal teszi megközelíthetővé a legmeredekebb sziklacsucokat is. Színes köntösbe öltözteti a Gellérthegy komor sziklái között elterülő tisztásokat. A Gellérthegy kertészeti rendezése hangsúlyozni, fokozni kívánja azt a kivételes szépséget, amit a Gellérthegyben az alatta folyó gyönyörű Dunával Budapest magáénak mondhat, amivel csak nagyon kevés város dicsekedhet. A Gellérthegy lábánál találjuk a kicsi, de különlegesen színes örökzöld növényzetű Döbrentei-teret, mely Budapest egyik legszebb parkja. Az előkelő és reprezentatív szépségű Szabadság-tér és Kossuth Lajos-tér a külföldiek csodálatát váltják ki. Itt kell még megemlítenem a Tisza Kálmán-teret, a Drasche-féle telek parkozását, a Városmajori parkot. Bár a redukált költségvetés erősen korlátozza a székesfővárosi kertészet alkotó, új parkokat létesítő tevékenységét, a következő év munkaprogramjába felvette a Városmajor és Drasche-féle ingatlan további parkozását, az Eskü-tér és Rudolf-rakpart kertészeti kiképzését és több utca fásítását.

Népszámlálás a virágok közt

Aziránt érdeklődtünk, hogy hogyan és miként dolgozik a fővárosi kertészet.

— Hogy a székesfővárosi kertészet fejlődését, méreteit megvilágítsam — válaszolt az igazgató — főlemlitem, hogy nyáron át átlag 1000, télen 750 embert foglalkoztat. Budapest nyilvános parkjainak területe 419.42 hektár, a kisebb-nagyobb sétányok száma összesen 120. Az utcai fasorokra kiültetett sorfák száma 110.000. A sétányok és fasorok összes növény-szükségletét, külföldi növénybehozattal teljesen kiszorítva, kizárólag saját telepein állítja elő. A központi telepen 21 üvegházban, azonkívül 500 melegágyi ablak segítségével nevelik főként az egynyári és évelő növények olyan tömegét, amelynél látrán mondhatnám azt, hogy ez a telep egy nagy gyár, amely a növények előállításával foglalkozik. Hiszen óriási azoknak a virágoknak a száma, amelyeket tavasszal, vagy a szükséghez képest máskor kiültetünk a főváros parkjaiba. Nem kevesebb, mint 25.000 muskátlival és pelargonival díszítjük kertjeinket, a jácintokból és tulipánokból pedig 78.000-et ültetünk ki évente. A szép vörös virágu cannákból hatusret osztunk szét a főváros terein és parkjaiban, a petuniák és egyéb évelő növényekből pedig jóval százeken felüli számot produkál a „gyár“.

— Azonban, aki a növények életével, kulturájával csak egy kicsit is foglalkozott, az tudni fogja, hogy semmi sincs távolabb ezektől a törekény, szerető, gondos ápolást igénylő növényektől, mint a gyár rideg mechanizmusa. A központi telepen kívül a népligeti fáskola a cserje és sorfaszükségekről gondoskodik, míg a városmajori kertészet a rózsákat és fenyőket neveli Budapest sétányai részére.

Gázmérgezést kapnak a virágok és a fák

Befejezésül elmondotta Morbitzer Dezső, hogy az utcákra kiültetett fák milyen veszélynek vannak kitéve. Nemcsak az építkezések miatt, hanem a víz- és gázvezetékek is akadályozzák a fák fejlődését, sőt egy-egy gázrepedés valósággal megmérgezi a fákat.

A kertészet igazgatója megkért bennünket arra, hogy a közönség gondjaiba és jóindulatába ajánljuk a főváros virágait és fáit, amiket annyi féltő szeretettel gondoznak Budapest polgárai érdekében.

Végezetül megszépléltük a hatholdas virágtelepet. Sajnos, ez a terület ma már nagyon bent van a város szívében. A szomszédságában levő zsidó-kórház kazánjának kéménye és a Nyugati pályaudvar ki-befutó vonatainak és tolató mozdonyainak füstje rengeteg kormot hullatnak a telepre, már pedig a virágok nem szeretik a rossz levegőt. Sok a kőszénfüst és gázos a levegő — panaszkodtak a kertészek — s ezért reménykedve emlegették azt a tervet, hogy talán majd kihelyezik a kertészet telepét a római fürdő környékére. Ott

jobb a levegő és alkalmasabb a talaj a virágok nevelésére.

Azzal a kívánnalaggal hagytuk el a főváros kertészeti telepét, hogy bár csak mielőbb megvalósítható lenne a főváros kertészetének a vágya.

Sz. R.